

Nr 220.

Av fru **Andrén m. fl.**, om inrättande av ett provisoriskt statligt seminarium för utbildning av lärarinnor i kvinnlig slöjd.

I sina petita till årets riksdag har kungl. skolöverstyrelsen bl. a. äskat ett anslag på 115 000 kronor för att i avvaktan på förslag från den i oktober 1953 tillsatta statliga utredningen om utbildning av lärarinnor inom det husliga området inrätta ett tvåårigt provisoriskt seminarium för utbildning av lärarinnor i kvinnlig slöjd.

Anslaget har emellertid avstyrkts av departementschefen, som i stället föreslår ett anslag på 64 000 kronor för en ettårig provisorisk kurs av samma slag som anordnats under innevarande budgetår. Dessa ettåriga kurser har åsyftat att ge snabbutbildning av lärare i kvinnlig slöjd, bl. a. åt vissa kategorier av lärare: teckningslärarinnor, vävlärarinnor och skolkökslärarinnor m. fl. för att i någon mån lindra bristen på handarbetslärarinnor.

Som framgår av kungl. skolöverstyrelsens yttrande är behovet av fullt utbildade slöjdlärarinnor emellertid mycket stort, och med nuvarande utexamination kommer bristen att bestå för många år framåt. För närvarande finnes ingen statlig utbildning av dessa lärare och har aldrig funnits. Nordenfeltska skolans seminarium i Göteborg drives sedan några år tillbaka kommunalt. Eneroths seminarium i Stockholm är privatägt. Båda skolorna har endast statsbidrag till lärarlöner, ej till driftkostnader. Fackskolan i Uppsala har däremot bidrag både till lärarlöner och driftkostnader. Alla de tre seminarierna har emellertid låg kapacitet och stora ekonomiska svårigheter. I och med skolpliktens förlängning och genomförande av enhetsskolans linje 9Y kommer behovet av slöjdlärarinnor att ytterligare öka. Behovet av kvalificerad lärarkraft vid yrkesundervisningen i sömnad är betydande. Av en undersökning som gjorts framgår, att vid cirka 400 yrkesskolor i landet med sömnadskurser över hälften saknar pedagogiskt skolad kraft, vilket ur undervisningssynpunkt är synnerligen beklagligt.

Slöjdlärarinnornas uppgifter anses av stora skikt svenska kvinnor vara synnerligen betydelsefulla för både familjens och samhällets ekonomi, som framgår av den skrivelse, vilken Husmödrarnas samarbetskommitté tillställt departementschefen. Dessa lärarinnor skall ge flickorna — de blivande husmödrarna — en grund att bygga vidare på, då det gäller att sy för eget och familjens behov, samt därtill en första orientering i textil varukännedom.

Dessutom utgör detta undervisningsämne ett av de få på skolschemat, som ger barnen möjlighet till fri skapande verksamhet och som utvecklar deras sinne för skönhet och kvalitet. Den psykologiska forskningen anser, att de praktiska ämnena har stor betydelse inte bara för att träna händigheten utan också för barnens allmänna utveckling och karaktärsfostran.

Det är också uppenbart, att linje 9 Y inte kommer att få det anseende man skulle önska, om vi inte redan från början får tillgång till väl utbildade lärarkrafter, som förmår fånga elevernas intresse och kan lyfta de praktiska ämnena och den praktiska yrkeskunskapen upp på ett plan, som ligger i nivå med de teoretiska ämnena.

Vidare syns det motionärerna knappast pedagogiskt och skolpolitiskt försvarligt, att staten kostar på snabbutbildning inom ett område för lärare, som redan fått utbildning på ett helt annat område.

Till seminarierna söker fem—sex gånger fler än vad som kan tagas in. De avvisade har ofta en förutbildning på två—tre år inom det textila området. De som verkligen vill fortsätta på banan får sin utbildning fördröjd och fördyrad. Många försvinner självfallet till andra yrkesområden, som lönar sig bättre. Därtill kommer att skillnaden i kostnader mellan skolöverstyrelsens anslagsäskande för det tvååriga seminariet och det anslag departementschefen föreslår är obetydlig i betraktande av det väsentligt större värdet av fullständig seminarieutbildning i jämförelse med en snabbkurs.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att inrätta ett tvåårigt provisoriskt statligt seminarium för utbildning av lärarinnor i kvinnlig slöjd samt

att riksdagen måtte öka det för budgetåret 1954/55 å åttonde huvudtiteln uppförda anslaget för utbildningskurs i kvinnlig slöjd för lärare från 64 000 kronor till 115 000 kronor.

Stockholm i januari 1954.

Ingrid Andrén.

Helga Sjöstrand.

Elsa Ewerlöf.

Thorvald Ekdahl.

Eva Karlsson.

Bilaga.

Till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet.

Husmödrarnas samarbetskommitté, omfattande Kooperativa kvinnogillesförbundet, Svenska landsbygdens kvinnoförbund, Sveriges husmodersförningars riksförbund och Socialdemokratiska kvinnoförbundet, vilka organisationer företräder stora grupper av husmödrar och mödrar, har diskuterat utvecklingen av slöjdundervisningen i våra skolor. Utom de praktiska färdigheterna ger slöjdundervisningen barnen en grundläggande konsumentupplysning på textilområdet. Det är därför av vikt att denna undervisning görs så allsidig och riktig, att den skapar förutsättning för ett riktigt köpande och utnyttjande av textilvarorna.

Från olika håll har framhållits den brist, som råder på kompetenta lärarkrafter inom slöjdundervisningen, och hur denna brist vid utbyggnad av barndomsskolan ytterligare förstoras. Detta har även framhållits av kungl. skolöverstyrelsen i årets petitaskrivelse, vari man bland annat föreslår inrättandet av ett provisoriskt statligt tvåårigt seminarium för utbildning av slöjdlärarinnor. Vid ett närmare studium av denna fråga finner man, att tillströmningen av sökande till de nuvarande seminarierna är mycket stor och att en överväldigande del av kvalificerade sökande måste avvisas på grund av platsbrist. Detta har till följd att utbildningstiden avsevärt förlänges genom att förutbildningen tar flera år i anspråk, och man riskerar därför, att en del av dessa kvalificerade sökande tvingas finna andra utbildningsmöjligheter.

Enligt skolöverstyrelsens utredning framgår det att slöjdläraryrketjänster i stor utsträckning måste uppehållas av icke behöriga lärarkrafter utan någon som helst pedagogisk utbildning och att detta även sker i försöksdistrikten för enhetsskolan. Inrättandet av en provisorisk utbildningsanstalt skulle icke på något sätt behöva förrycka den planläggning av utbildning av lärarkrafter för den husliga utbildningen, som för närvarande är under överarbetning av en särskild kommitté, då bristen på lärare med nuvarande utbildningsmöjligheter säkert kommer att kvarstå avsevärd tid framåt.

Man har uppskattat behovet av slöjdlärarinnor till 150—175 per år (mot de 56 som f. n. årligen utbildas), varvid man icke tagit hänsyn till att införandet av enhetsskolan med 9 y i alltflera distrikt måste medföra ett stegrad behov av kompetenta pedagoger på detta område. Ett fullgott resultat av sömnadsundervisningen i 9 y måste byggas på pedagogiskt utbildade lärarkrafter. En skicklig pedagog har även större möjligheter att göra undervisningen levande och därigenom väcka intresse hos de unga för denna hemsarbetsgren, som i sig själv innebär ett verkligt skapande arbete.

Undertecknade organisationer, som företräder alla socialgrupper, vill också i detta sammanhang starkt understryka behovet av kvalificerad lärarkraft vid yrkesundervisningen i sömnad. Tillströmningen till yrkesskolornas sömnadskurser av såväl äldre som yngre husmödrar är mycket stor och visar ingen tendens att avtaga, vilket är naturligt då husmoderns sömnadskunnighet är en direkt inkomstkälla för familjen. Även för yrkesskolornas sömnadskurser är behovet av en ökad utbildning av lärarkrafter stort. Av en undersökning som gjorts framgår, att vid cirka 400 yrkesskolor i landet med sömnadskurser över hälften saknar pedagogiskt skolad

kraft, vilket ur undervisningssynpunkt är synnerligen beklagligt. För närvarande arbetar skickligt yrkesfolk utan pedagogisk skolning som lärare för yngre och äldre husmödrar. Organisationerna har erfarenhet av studie-cirkelarbeta i praktisk sömnad bland husmödrar. Tillströmningen av deltagare i dessa grupper har varit synnerligen stor; i en av dem cirka 5 000 deltagare under tre år. Detta torde delvis bero på att yrkesundervisningen på detta område ännu ej är tillräckligt utbyggd och att cirkelarbetet är en ersättning för verklig yrkesutbildning, men det kan av naturliga skäl icke ersätta densamma.

Undertecknade organisationer har med denna skrivelse velat understryka behovet av utbildad lärarkraft vid sömnadundervisningen och stödja det förslag som framlagts av kungl. skolöverstyrelsen om inrättandet av ett provisoriskt tvåårigt seminarium för utbildandet av slöjdlärarinnor.

Stockholm den 7 december 1953.

HUSMÖDRARNAS SAMARBETSKOMMITTÉ

GERTRUD WIKLUND,

ordförande.

Etti Widhe,

sekr.
